

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5. Vtrum fuisset conueniens, quòd assumpsisset humanam naturam in
omnibus eius singularibus.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

intellectus diuini, ab aeterno est in filio Dei, viroque qui est ipse intellectus diuinus, non ergo erat opus, ut assumeret humanitatem sic: nullus enim assuit aliquid illo modo quo habebat, & hic sensus in responsione ad secundam explicatur. Quod autem natura humana, secundum quod est in intellectu humano, non debeat

operationes communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cuius tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur.

Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quadam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cuius tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur.

Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quadam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cuius tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur.

Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quadam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

AD SECVNDVM dicendum, quod per se homo non inuenitur in rerum natura, ita quod sit praeter singularia ut Platonici posuerunt. Quamuis quidam dicant, quod Plato

operaciones communes & vniuersales: secundum quas homo non meretur, nec demeretur. Cuius tamen illa assumptio ad hoc facta sit, ut filius Dei natura assumpta nobis inereretur.

Tertio: quia natura sic existens non est sensibilis, sed intelligibilis: filius autem Dei assumpsit humanam naturam, ut hominibus in ea visibilis appareret, secundum illud Baruch 3. Post haec in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Similiter etiam non potuit assumi humana natura a filio Dei, secundum quod est in intellectu diuino: quia sic nihil aliud est, quam natura diuina, & per hunc modum ab aeterno esset in filio Dei humana natura. Similiter non conuenit dicere, quod filius Dei assumpsit humanam naturam, prout est in intellectu humano: quia hoc nihil aliud esset, quam quod intelligeretur assumere naturam humanam. Et sic si non assumeret eam in rerum natura, esset intellectus falsus. Nec esset aliud ista natura humana assumptio, quam fictio quadam incarnationis, ut Damasc. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod filius Dei incarnatus est communis omnium saluator, non communitate generis uel speciei, quae attribuitur naturae ab indiuiduis separatae: sed communitate causae, prout filius Dei incarnatus, est uniuersalis causa salutis humanae.

Autem, aut Caesar occisus aut Sortes Rex) ideo optime deducitur in litera, quod non assumeret humanitatem in rerum natura, & quod esset intellectus falsus: quia ab eo, quod res est, uel non est, intellectus dicitur uerus uel falsus. Et quod esset fictio incarnationis, non incarnatio ipsa uel clare iam patet: sicut fictio comestionis panis est, comedere panem in imaginatione tantum.

AD TERTIVM dicendum, quod quamuis natura humana non sit assumpta in concreto, ut suppositum praesintelligatur assumptioni: sic tamen assumpta est, in indiuiduo, quia assumpta est, ut sit in indiuiduo.

ARTICVLVS V. Vtrum filius Dei naturam humanam assumere debeat in omnibus indiuiduis.

AD QVINVM sic proceditur. Videtur quod filius Dei humanam naturam assumere debeat in omnibus indiuiduis. Illud enim, quod prius & per se assumptum est, est natura humana: sed quod conuenit per se alicui naturae, conuenit in eadem natura existentibus. ergo conueniens fuit ut natura humana assumeretur a Dei uerbo in omnibus suis suppositis.

¶ 2. Praeter. Incarnatio diuina processit ex diuina charitate, unde dicitur Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: sed charitas facit ut aliquis se communicet amicis, quantum est possibile. Possibile autem fuit filio Dei, ut plures naturas hominum assumeret (ut supra dictum est) & eadem ratione omnes. ergo conueniens fuit, quod filius Dei assumeret naturam humanam in omnibus suis suppositis.

¶ 3. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 1. Ad hoc dici facile prima facie potest, quod quia intellectus angelicus medius est inter diuinum & humanum, & humanum, per extrema dedit intelligendum medium. Sabelius autem & uetus dicitur, quod quia esse obiectum in intellectu, sufficienter per hos duos effectus modos distinctum est, scilicet quod aut est idem quod esse naturale intelligentis, aut esse relatione rationis, quo dicitur, & est representatum & terminatum; &c. Et utroque modo exclusum ab assumptione ita est, ut neutro modo humanitas uere assumeretur: sed uel natura intelligentis illam assumeretur, uel esse fictio assumptionis: ideo non oportuit sollicitum esse doctorem de humanitate secundum esse, quod habet in intellectu angelico, quoniam incidit in alterum dictorum.

¶ 2. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 3. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 4. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 5. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 6. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 7. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 8. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 9. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 10. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

¶ 11. Praet. Sapienter operator perficit opus suum breuiori uia, quam potest: sed breuiori uia fuisse, si

Li. 1. cap. 11. circa princ.

apud Arist. li. 1. Metaph. tex. 6. & 25.

Li. 1. ca. 11. circa p.

Sup. q. 1. Ar. 1. h. q. 1. q. 1.

Q. 1. 11.

quia unico supposito vnica assumpta natura congruit.

In responsione ad primum responso co- sultit in distinguendo per se, ut distinguitur contra per aliud. i. p- sonam, ut distinguitur contra per accidens: primo modo huma- nitati conuenit per se assumi, non secundo. In responsione ad secundum & tertium responso consistit in hoc, qd non vno solo mo conuenit & com- mendat charitatem Dei erga nos, & bre- uitatem via sapientis oblerare, & ideo co- nuenienter deuit eligere.

Super Questionis quarta, articulo 6.

Teulius clarus est, & io quatuor: quia poterat Deus creare vniam naturam humanam in supposito verbo, sicut creauit Adam, non per prop- agationem: poterat et aliquid alium ho- mine in eam sua vxo- re creare innocen- tes, & in innocencia perseverantes, sicut creauit Ada & Eua: & ex illa innocente stirpe humanam na- turam assumere & no ex stirpe Adæ: pote- rat, & una solam vir- ginem creare innocē- tem, ex qua nasce- retur, sicut natus est de Maria virgine filia Adæ. Cū igitur mul- tis aliis modis incar- natio fieri posset, quaesitum est, an con- uenienter sit facta ex stirpe Adæ.

In corpore articuli vnica est conclusio re- sponsiua quaesito asser- tuone; probata tripli- citer ratione, & aucto- ritate Augustini præ- posita. Et oia clare pa- tent. Siste in paululu in secunda ratione, & intellige minimum quid de nostra digni- tate explicari, per hoc qd nobis pecca- toribus tictis collatu est uincere per caput ex nobis sumptum: longè a dignior sum, qd Dei filiationem p adoptionem eū spre- uissem peccando, fa- ctus sum Dei filius in persona, factus sum Deus in persona. Mul- tum a mihi dignita- tis collatum fateor, qd ex inimico factus sum amicus Dei, qd qui of-

omnes homines assumpti fuis- sent ad naturalem filiationem, quam qd per unum filium natu- ralem multi in adoptionem fi- liorum adducantur, ut dicitur Gal. 4. ergo humana natura de- buit a filio Dei assumi in omni- bus suppositis.

SED CONTRA est, quod Da- mase. * dicit in 3. lib. qd filius Dei non assumpti humanam naturam, quæ in specie conside- ratur: neque enim omnes hypo- postases eius assumpsit.

RESPON. dicendum, qd non fuit conueniens, qd humana na- tura in omnibus suis suppositis a uerbo assumeretur. Primo, quia tolleretur multitudo sup- positōrum humanæ naturæ, quæ est ei connaturalis. Cum enim in natura assumpta non sit con- siderare aliud suppositum præ- ter personā assumptentem (ut su- pra dictum est *) si non esset hu- mana natura, nisi assumpta, se- queretur, qd non esset nisi unum suppositum humanæ naturæ, quod est persona assumens. Se- cundo, quia hoc derogaret dig- nitati filii Dei incarnati, prout est primogenitus in multis fra- tribus secundum humanam na- turam; sicut est primogenitus omnis creaturæ secundum diui- nam: essent enim tunc omnes homines æqualis dignitatis. Ter- tio, quia conueniens est, quod sicut vnū suppositum diui- num est incarnatum, ita vnā solam naturam humanam as- sumperit, ut ex utraque parte vnitas inueniatur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod assumi conuenit secundū se humanæ naturæ: quia scilicet non continet i ratione perso- næ, sicut naturæ diuinæ conue- nit assumere ratione personæ. Non autem conuenit ei secun- dum se, sicut pertinet ad prin- cipia essentialia eius, uel sicut naturalis eius proprietates, per quem modum conueniret omnibus eius suppositis.

AD SECUNDUM dicendum, qd dilectio Dei ad homines mani- festatur nō solum in ipsa assump- tione humanæ naturæ, sed præ- cipue per ea, quæ passus est in hu- mana natura pro aliis homini- bus, secundum illud Ro. 5. Com- mendat autem Deus charitatē suam in nobis: quia cum inimi- ci essemus, Christus pro nobis mortuus est: quod locum non haberet, si in oibus hoibus na- turam humanam assumpsisset.

AD TERTIUM dicendum, qd

A ad breuitatem via, quam sapiēs operator obseruat, pertinet, qd non faciat per multa quod suffi- cienter potest fieri per unum. Et ideo conuenientissimum fuit, quod per unum hominem om- nes alij saluarentur.

ARTICVLVS VI.

Utrum conueniens fuerit, quod filius Dei humanam naturam assumeret ex stirpe Adæ.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur quod non fuerit conueniens, ut filius Dei natu- ram humanā assumeret ex stir- pe Adæ. Dicit enim Apoſto. ad Heb. 7. Talis decebat ut esset no- bis pontifex segregatus a pecca- toribus: sed magis esset a peccatoribus segregatus, si non assumpsisset naturam humanam ex stirpe Adæ peccatoris. ergo videtur quod non debuerit de stirpe Adæ naturam humanam assumere.

2. Præ. In quolibet genere principium nobilius est eo, quod est a principio. Si igitur assumere uoluit humanam naturam, magis debuit eam assumere in ipso Adam.

3. Præ. Gentiles fuerunt magis peccatores quam iudæi, ut dicit gloss. * ad Gal. 2. super illud, Nos natura iudæi, & non ex gentibus peccatores. Si ergo ex peccatoribus naturam humanam assumere uoluit, debuit eam magis assumere ex gentibus, quam ex stirpe Abrahæ, qui fuit iustus.

SED CONTRA est, quod Luc. 3. generatio domini reducitur usque ad Adam.

RESPON. Dicendum, quod sicut August. di- cit in 3. de Trin. * Poterat Deus hominem aliunde suscipere, non de genere istius Adæ, qui suo pec- cato obligauit genus humanum: sed melius iudi- cauit de ipso, quod uictum fuerat, genere assumere hominem Deus, per quem generis humani uin- ceret inimicum. Et hoc propter tria. Primo quidē, quia hoc uideretur ad iustitiam pertinere, ut ille satisfaciat, qui peccauit & ideo de natura per peccatum corrupta debuit assumi id, per quod satisfactio erat implenda pro tota natura. Secūdo, quia hoc etiam pertinet ad maiorem hominis dignitatem, dum ex illo genere uictor diaboli nascitur, quod per diabo- lum fuerat uictum. Tertio, quia per hoc etiam Dei potentia magis ostenditur, dum de natura corrupta, & infirma assumptis id, quod in tantam uirtu- tem, & dignitatem est promotum.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd Christus debuit esse a peccatoribus segregatus quantum ad culpam, quam uenerat destruere, non quantum ad naturā, quam uenerat saluare, secundum quam debuit per omnia fratribus assimilari, ut idem Apoſt. dicit ad Heb. 2. Et in hoc etiam mirabilior est eius innocen- tia, qd de natura peccato subiecta, natura assumpta tantam habuit puritatem.

AD SECUNDUM dicendum, qd (sicut dictū est) * oportuit eum, qui peccata uenerat tollere, esse a peccato- ribus segregatum quantum ad culpam, cui Adam subiacuit, & quē Christus a suo delicto eduxit, ut di- citur Sap. 10. Oportebat autem eum, qui mundare oēs uenerat, non esse mundandū, sicut & in quoli- bet genere motus, primum mouens est immobile secundum

fendi, satisfeci: qui de- merui, merui: qui vi- ctus sum, vici et dia- bolum. & triumphanti de ipso, qui eram in regione longinqua. & vulneratus a latroni- bus, &c. factus sum dominus angelorum: sed omnes superat di- gnitates, qd factus sum Deus personaliter: quod mei generis tā infimi tāque corru- pti ac Deo inimici, mei inquam generis, unus ergo uerus est Deus, non participa- tiue, sed substantiali- ter. Ad maximam er- go peccatoris hois dignitatem spectat, qd de stirpe peccatrice carnē assumpsit Deus.

Infr. qu. 31. arti. 1. & 3. dist. 2. q. 1. art. 2. q. 2. & opus. 3. ca. 224.

Glo. inter- lin.

Li. 13. ca. 15. in princip. tom. 3.

Li. 3. ca. 11. circa prin.

Ar. 3. huius quest.